

V E N D I M
Nr.26, datë 24.4.2001

“NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË”

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu,	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Sabri Rrapi,	Anëtar i “““
Hajredin Fuga,	Anëtar i “““
Alfred Karamuço,	Anëtar i “““
Kristofor Peçi,	Anëtar i “““
Kujtim Puto,	Anëtar i “““
Sokol Sadushi,	Anëtar i “““
Zija Vuci,	Anëtar i “““

me sekretare Arbenka Lalica, në datat 19.12.2000 dhe 15.01.2001, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.94/3 Akti që i përket:

K Ë R K U E S: AVOKATI I POPULLIT, zoti Ermir Dobjani.

SUBJEKTE Të INTERESUARA:

1. AUREL SELMANI, i përfaqësuar nga avokati Krenar Loloçi.
2. KËSHILLI I MINISTRAVE, në mungesë.

O B J E K T I:

“Shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën, të pikës 1 shkrojna “c”, të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.19, datë 18.03.2000”.

Kërkuesi ka kërkuar shfuqizimin e kësaj dispozite, duke parashtruar këto shkaqe:

1. Ajo vjen në kundërshtim me pikën 1 të nenit 4 të Kushtetutës, që garanton të drejtën e pronës private. Duke i dhënë shtetit, me rastin e privatizimit të shoqërive tregtare me kapital shtetëror të drejtën e disponimit edhe për truallin që u është kthyer ish- pronarëve me vendim të Komisionit të Kthimit dhe Kompesimit të Pronave, kjo dispozitë cenon padrejtësisht të drejtën e tyre si pronarë ekskluzivë të kësaj prone. Mbi këtë pronë që nuk është e tija, shteti nuk ka të drejtë të bëjë asnjë disponim.

2. Përsa i përket kategorisë tjetër të ish-pronarëve që Komisionet e Kthimit dhe të Kompensimit të Pronave vetëm i kanë njohur atyre të drejtën e pronësisë mbi këto troje, këta përsëri e kanë fituar këtë pronë, por megjëse kjo i nënshtrohet kufizimeve të vendosura nga shteti, ky është i detyruar, në bazë të pikës 4 të nenit 41 të Kushtetutës, t’i japë atyre një shpërblim të drejtë.

3. Kriteri i pranuar në këtë dispozitë për përllogaritjen e këtij shpërblimi, që jepet në formë aksionesh, duke ju referuar çmimit të shitjes së trojeve shtetërore të përcaktuar sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994, ka krijuar një pabarazi të dukshme në trajtim, midis kësaj kategorie pronarësh dhe atyre që iu shpronësohet prona për interes publik, sepse shpërblimi për këta të fundit shkon deri në 5 herë më shumë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin Zija Vuci, Avokatin e Popullit, avokatin e subjektit të interesuar dhe shqyrtoi e analizoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Pika 1 shkronja “c” e vendimit të Këshillit të Ministrave nr.19, datë 18.03.2000, e denoncuar nga Avokati i Popullit për papajtueshmëri me Kushtetutën, ka këtë përmbajtje: “Ish-pronarët e truallit kanë të drejtë të marrin aksione të shoqërisë që privatizohet në bazë të sipërfaqes së truallit brenda kufizimit të shoqërisë dhe çmimit të truallit të përcaktuar sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994”.

Në seancë plenare, kërkuesi ka sqaruar përmbajtjen e kërkesës, duke parashtruar se atë e ka

ushtruar në interes të të gjithë ish-pronarëve, pa përjashtuar edhe ata që Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave iu ka njohur vetëm të drejtën e kompensimit të truallit.

Gjykata Kushtetuese, pasi analizoi shkaqet për të cilat është kërkuar shfuqizimi i dispozitës së lartpërmendur, konkludon se disa prej këtyre shkaqeve meritojnë të merren në konsideratë pasi ka argumenta, të cilat hedhin dritë mbi karakterin antikushtetues të një pjese të kësaj norme juridike.

Dihet se qëllimi i daljes së saj ka qenë përgatitja e terrenit për të vënë në jetë një formë të re kompensimi, të krijuar me ligjin nr.8334, datë 23.04.1998 “Për privatizimin e shoqërive tregtare që veprojnë në sektorët jostrategjikë”, por pa ju shmangur frymës që përshkon Kushtetutën dhe ligjin nr.7698, datë 15.04.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”. Referimi i kësaj dispozite në çmimet e shitjes së trojeve shtetërore, të përcaktuara sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994 dhe vlerësimi në bazë të këtyre çmimeve i sipërfaqes së truallit ish-pronë private e ndodhur kjo brenda kufizimit të shoqërisë tregtare, e redukton në mënyrë të ndjeshme të drejtën për kompensim të ish-pronarit. Vlera e këtij trualli, që i jepet atij në formë aksionesh është disa herë më e vogël se ajo që është vendosur t’i kompensohet nga Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave. Kjo për arsye se çmimet shtetërore për këtë kategori sendesh të palujtshme, aktualisht janë më të ulta se çmimet që diktohen nga nevojat e tregut. Për më tepër, në këtë dispozitë nuk parashikohet, me nënkuptimin që nuk lejohet as konvertimi i kësaj vlere, sipas indeksit të rritjes së çmimeve. Është e qartë, se një rregullim i tillë dëmton interesat e kësaj kategorie ish-pronarësh. Ai iu kufizon atyre të drejtën për shpërblimin e dëmeve të shkaktuara nga veprimet e paligjshme të organeve shtetërore. Kjo është një e drejtë themelore që ka gjetur pasqyrim në nenin 44 të Kushtetutës dhe rrugët për realizimin e saj janë caktuar veçanërisht në ligjin 7698, datë 15.04.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve”.

Format e kompensimit të parashikuara në këtë ligj, si edhe ajo e krijuar rishtaz me ligjin nr.8334, datë 23.04.1998 “Për privatizimin e shoqërive tregtare që veprojnë në sektorët jostrategjikë”, vërtet ndryshojnë nga njëra-tjetra, por të gjitha udhëhiqen nga i njëjti qëllim: që të ndreqin, brenda mundësive dhe kushteve ekonomiko-sociale të vendit padrejtësitë e regjimit të kaluar, të kryera në dëm të pronës private, nëpërmjet shtetëzimeve, shpronësimeve, konfiskimeve ose me çdo mënyrë tjetër të padrejtë.

Për arritjen e këtij qëllimi, kërkohet që detyrimeve të shtetit për kompensimin e trojeve të zëna, për aq sa kanë vendosur komisionet e kthimit dhe kompensimit të pronave, t’iu korrespondojë e drejta e ish-pronarëve të truallit, e cila, duke u vlerësuar ekonomikisht, të mos jetë nën nivelin e kërkesës kushtetuese për një shpërblim të drejtë.

Veç kësaj, mosrespektimi i këtij kriteri në formulimin e dispozitës së sipërpërmendur të Këshillit të Ministrave, i lë shteg edhe një shkelje tjetër kushtetuese.

Ish-pronarët, të cilëve ajo iu adresohet, vihen në kushte pabarazie në krahasim me ish-pronarët e tjerë të trojeve të zëna me objekte të ndërtuara nga shteti, ku nuk zhvillojnë aktivitete shoqëritë tregtare të komanduara prej tij.

Të dy këto grupe ish-bashkëpronarësh ndodhen në situata juridike të njëjlojta dhe i përkasin të njëjtës kategori. Si njërit, ashtu dhe tjetrit, nuk i është kthyer trualli për shkak se ka qenë i zënë dhe komisionet e kthimit dhe kompensimit të pronave, iu kanë njohur atyre vetëm të drejtën e kompensimit.

Në aspektin ekonomik, kjo e drejtë, në çdo formë që të realizohet, duhet t’iu sigurojë titullarëve të saj përfitime pasurore tek të cilat të mos vërehen ndryshime të dukshme. Një kërkesë e tillë është e lidhur me nevojën e zbatimit të parimit kushtetues të barazisë përpara ligjit, të sanksionuar në nenin 18 të Kushtetutës. Në fakt, dispozita e kontestuar nga Avokati i Popullit, duke iu referuar çmimeve të përcaktuara sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994, për vlerësimin e aksioneve të destinuara për ish-pronarët e këtyre trojeve, i kundërvihet këtij parimi.

Fakti se këto troje ndodhen brenda kufizimit të shoqërisë tregtare të komanduar nga shteti, nuk do të thotë që ish-pronarët e tyre të trajtohen ndryshe nga ish-pronarët e tjerë që nuk u janë kthyer pronat. Prania e kësaj rrethane, në kuptim të nenit 18 pika 2 të Kushtetutës, nuk përbën shkak të arsyeshëm për të përligjur dallimin midis tyre.

Pra, i vetmi burim i këtyre shkeljeve kushtetuese është referenca e kësaj dispozite në çmimet e përcaktuara sipas vendimit të sipërm të Këshillit të Ministrave. Për rrjedhojë, ajo në këtë pjesë duhet të shfuqizohet, me qëllim që ky organ shtetëror të bëjë një formulim të ri të këtij akti normativ. Për këtë, është e nevojshme të respektohen mirë e me kujdes kërkesat e nenit 181 të Kushtetutës.

Kjo dispozitë i ve si detyrë shtetit që, brenda një afati të caktuar, 2-3 vjeçar, të bëjë rregullimet e nevojshme ligjore për çështjet që lidhen me shpronësimet e konfiskimet e kryera përpara miratimit të Kushtetutës. Në këtë kategori çështjesh bën pjesë edhe ajo që i përket pa përfshirje të gjithë ish-pronarëve që nuk ju është kthyer trualli.

Mënyra e kompensimit të tyre, sipas kësaj norme kushtetuese, do të bëhet duke u udhëhequr nga kriteret e përcaktuara në nenin 41 pika 4 të Kushtetutës, i cili parashikon se shpronësimet ose masat e tjera kufizuese të pronësisë, të vendosura për interesa publikë, lejohen vetëm përkundrajt një shpërblimi të drejtë.

Zbatimi i këtij kriteri në zgjidhjen e problemit të këtyre ish-pronarëve, diktohet edhe nga fakti se e drejta e tyre për kompensim, ndonëse është një e drejtë kredie, prejardhjen dhe bazën e saj e ka në të drejtën reale të pronësisë mbi truallin, i cili nuk i përket më atyre, por aktualisht i përket shtetit.

I ndryshëm është qëndrimi i Gjykatës Kushtetuese, përse i përket shkaqeve të tjera për të cilat kërkohet të deklarohet e papajtueshme me Kushtetutën, dispozita që përbën objektin e kësaj kërkesë.

Në kundërshtim me sa ka pretenduar kërkuesi, ajo nuk iu adresohet ish-pronarëve që komisionet e kthimit dhe kompensimit të pronave ju kanë kthyer trojet. Edhe në qoftë se këto prona ndodhen brenda kufizimit të shoqërive tregtare, ata e kanë rifituar të drejtën e pronësisë mbi këtë pasuri. Qënia e tyre si titullarë të vetëm të kësaj prone, nuk mund të vihet në dyshim, aq më tepër në qoftë se ata e kanë hedhur atë në emër të vet pranë zyrës së regjistrimit të pasurive të palujtshme.

Por, pavarësisht nga kjo mangësi, kërkesa është e argumentuar dhe për arsyet që u thanë më sipër, duhet pranuar, duke u shfuqizuar pjesa referuese e pikës 1 shkronja “c” e vendimit të Këshillit të Ministrave nr.119, datë 18.03.2000.

Meqënëse ekzistojnë kushtet e parashikuara në nenin 42/2 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë” duhet të shfuqizohet si antikushtetuese edhe pjesa referuese e pikës 4 të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.438, datë 14.08.1995, e cila ka të njëjtën përmbajtje.

PËR KËTO ARSYE:

Gjykata Kushtetuese, duke u bazuar në nenin 131 shkronja “c” të Kushtetutës dhe në nenin 72 të ligjit nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

V E N D O S I:

Shfuqizimin si antikushtetues të pikës 1 shkronja “c” të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.119, datë 18.03.2000 “Për procedurat e privatizimit me ankand të paketave shtetërore të aksioneve të shoqërive që veprojnë në sektorët jo strategjike”, si dhe të pikës 4 të vendimit të Këshillit të Ministrave nr.438, datë 14.08.1995 “Për privatizimin e ndërmarrjeve shtetërore të transformuara në shoqëri tregtare”, vetëm për pjesët ku ato shprehen: E para, “dhe çmimit të truallit të përcaktuar sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994” dhe e dyta, “...në përpjestime që i përgjigjen çmimit të truallit të njohur në bazë të vendimit përkatës të Këshillit të Ministrave nr.312, datë 30.06.1994”.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hynë në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

MENDIMI I PAKICËS

Jam kundër vendimit të shumicës që shfuqizoi si të papajtueshme me Kushtetutën pikën 1, gërma “c”, të vendimit nr.119, datë 18.03.2000 të Këshillit të Ministrave, për këto arsye:

Avokati i Popullit, në kërkesën e paraqitur në Gjykatën Kushtetuese të Shqipërisë, ka kërkuar që të shfuqizohet si antikushtetues vendimi i Këshillit të Ministrave, pika 1 gërma “c”, me arsyetimin se vjen në kundërshtim me pikat 1 e 4, të nenit 41 të Kushtetutës. Në këtë dispozitë, e cila goditet nga Avokati i Popullit, është parashikuar se ish-pronarët e truallit kanë të drejtë të marrin aksione të shoqërisë që privatizohet, në bazë të sipërfaqes së truallit, të përcaktuar në vendimin e Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave të ish-pronarëve, brenda kufizimit të shoqërisë dhe çmimit të

truallit të përcaktuar sipas vendimit nr.312, datë 30.06.1994 të Këshillit të Ministrave.

Sipas kërkesës, referimi tek vendimi nr.312, për përcaktimin e vlerës së truallit ish-pronë private, përbën shkelje të nenit 41/1 dhe 4 të Kushtetutës, sepse kjo pasuri e palujtshme, duke iu kthyer ish-pronarit është bërë pronë e tij, se ka pushuar së qeni si pronë shtetërore dhe se shteti nuk mund t'i diktojë atij çmimin e shitjes të kësaj pasurie, ashtu siç vepron me objektet që ka në pronësi dhe që janë ngritur mbi këtë truall. Ky arsyetim i kërkesës nuk është i drejtë, prandaj dhe nuk duhet të pranohet. Ish-pronari i truallit, në rastin konkret, nuk është pronar i atij trualli dhe se ky truall nuk ka pushuar "së qeni pronë e shtetit". Me vendim të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, ai është njohur si ish-pronar i truallit, por nuk mund t'i kthehet pasi ishte i zënë me objekte të ndërtuara plotësisht nga shteti, çka pajtohet me nenin 4 të ligjit nr.7698, datë 15.04.1993 "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve", për rrjedhojë është pronë shtetërore derisa do të privatizohet. Në këto raste, ish-pronarit i njihet e drejta e kompensimit në një nga format e parashikuara në nenin 16 të ligjit nr.7698 "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve", ose kur është rasti, i njihet e drejta e parablerjes. Kur ish-pronari nuk është kompensuar për truallin e zënë, sipas pikës 1, gërma "c", të vendimit nr.119 të Këshillit të Ministrave, ka të drejtë të marrë aksione për truallin, në shoqërinë tregtare që privatizohet. Sipas këtij vendimi, për vlerën e truallit si pjesë e kapitalit themelor të shoqërisë, ish-pronari nuk merr pjesë në ankandin e aksioneve. Ai zotëron një përqindje të caktuar të aksioneve, e cila mbetet e pandryshuar, në raport me pjesën tjetër të kapitalit të shoqërisë, pavarësisht nga rezultati i ankandit.

Sipas këtij vendimi, çmimi se pronari nuk është kufizuar në të drejtën e pronës, sepse ai po të dëshirojë përfiton aksione lidhur me sipërfaqen e truallit dhe çmimin e tij, ndryshe ai ka të drejtë të kërkojë të kompensohet në një nga format e parashikuara në nenin 16 të ligjit nr.7698 "Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve".

Pra, pika 1 gërma "c" e vendimit që u kërkuar të shfuqizohet, realizon të drejtën e ish-pronarëve për t'u kompensuar për ish-pronën e tyre kur privatizohen shoqëritë tregtare shtetërore dhe nuk ka të bëjë me çka parashikohet në nenin 41 të Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë, që kërkuar pretendon se është shkelur. Neni 41 i Kushtetutës, siç dihet, rregullon marrëdhëniet ndërmjet pronarëve ekzistues dhe shtetit kur bëhen shpronësime ose kufizime të të drejtës së pronësisë vetëm për interesa publike. Por, në këto raste ish-pronari i truallit nuk është pronar i tij për arsye të përmendura më lart dhe as që mund të bëhet fjalë se kemi të bëjmë me rastet e shpronësimit dhe konfiskimit, neni 181 i Kushtetutës, siç pretendon kërkuar.

Duke u ndodhur çështja si më sipër, nuk mund të pranohet se vendimi i Këshillit të Ministrave nr.119, datë 18.03.2000, krijon pabarazi aplikimi të çmimeve të parashikuara në vendimin nr.312, datë 30.06.1994 të Këshillit të Ministrave, si i vetmi kriter për llogaritjen e vlerës së trojeve ish-pronë private për efekt të konvertimit të saj në aksione, për shkak se nuk ndodhemi përpara shpronësimeve, por para privatizimit me ankand të paketave shtetërore të aksioneve të shoqërive tregtare, që veprojnë në sektorë jostrategjikë, ku kapitali është tërësisht shtetëror dhe jo e ish-pronarëve. Pra, në këto raste shteti shet pronën e tij.

Në këto rrethana, mendoj se kërkesa duhet të rrëzohej si e pa mbështetur.

A N Ë T A R
S. Rrapi

ARSYETIM PARALEL

Që t'i jepet përgjigje kërkesës së Avokatit të Popullit, lidhur me kushtetutshmërinë e vendimit të Këshillit të Ministrave nr.119, mendoj që paraprakisht duhet krijuar një koncept i qartë për përcaktimin e pronësisë së truallit që shtrihet nën një objekt, pra për pronësinë e truallit të zënë.

Pyetja që shtrohet është: Ky truall, në bazë të ligjit "Për kthimin e pronave" është pronë shtetërore apo pronë private? Përgjigjen e kësaj pyetjeje e gjej në argumentat që do të rradhis më poshtë.

Ligji u njez ish pronarëve të drejtën e pronësisë.

Neni 1 i ligjit "Për kthimin e pronave ish pronarëve" parashikon: "ky ligj u njez ish-pronarëve apo trashëgimtarëve të drejtën e tyre të pronësisë për pronat e shtetëzuara, të shpronësuara apo të

konfiskuara..., si dhe përcakton mënyrat dhe masat për kthimin apo kompensimin e tyre.”.

Neni 4 parashikon: “U njihet e drejta e pronësisë dhe u kthehen ish-pronarëve trojet e pazëna dhe ndërtesat, ndërsa neni 16 parashikon: “kur trojet janë zënë me ndërtime të përhershme pronarët kompensohen...”. Ligji kur jep definicionin e pronës kupton pasurinë e palujtshme në formën e tokës, pra si truall i zënë dhe i pazënë. Kjo është e parashikuar në nenin 2 dhe 3 të ligjit të sipërcituar.

Posedimi, gëzimi dhe disponimi janë tagre të pronarit dhe në tërësinë e tyre përbëjnë të drejtën subjektive të pronësisë. Këto tagre pronari i realizon vetë në mënyrë të pavarur, por nuk përjashtohet mundësia t’i realizojë edhe me anë të personave të tjerë. Në rastin kur pronari nuk i realizon vetë drejtpërdrejt këto tagre, ato përsëri i mbeten atij dhe, të tretët veçse ndihmojnë pronarin në bazë të marrëdhënies që ata kanë vendosur. Pra, të tre tagret e pronarit, veç e veç ose të gjitha së bashku mund t’i kalojnë një personi tjetër që nuk është pronar. Kjo mund të ndodhë:

- në bazë të kontratës së lidhur me pronarin, (psh., kontrata e qirasë, e depozitës),
- në bazë të një akti administrativ ose në bazë të ligjit (veprimet e përmbaruesit ndaj sendeve të sekuestruara, apo kur shteti i kalon subjekteve të së drejtës publike, institucioneve shtetërore këto të drejta).

Në të gjitha rastet, pronari nuk e humbet të drejtën e pronësisë, pasi ai vazhdon të mbetet pronar, por vetëm kufizohet përkohësisht mundësia për t’i ushtruar vetë këto tagre. Neni 149 i Kodit Civil parashikon se “Pronësia është e drejta për të gëzuar dhe disponuar lirisht sendet, brenda kufijve të caktuar nga ligji”. Kjo do të thotë se e drejta e pronësisë nuk është absolutisht e pakufizuar. Këtu del një tipar tjetër i përmbajtjes së të drejtës së pronësisë që është karakteri i kufizuar i tagreve të pronarit.

Kur kufizohen tagret e pronarit ndodhemi përpara posedimit të jopronarit, i cili dihet që ndahet në posedim të ligjshëm dhe të paligjshëm. Në rastet që sipërcitova ndodhemi përpara posedimit të ligjshëm të jopronarit, sepse jopronari i ka këto tagre në bazë të një kontrate, të një akti administrativ apo të ligjit. Pra ai është një posedues i përkohshëm, por nuk është pronar.

Ligji “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve” përmban pikërisht këtë kuptim që unë shtjellova. Prona me këtë ligj u kthehet ish-pronarëve, pra atyre u njihet nga ligji e drejta e pronësisë, e cila në disa raste paraqitet si një e drejtë e kufizuar, sepse trualli i zënë mbahet në mënyrë të ligjshme nga jopronari, që në rastin konkret është shteti. Vetë shteti u ka njohur të drejtën e pronësisë këtyre ish-pronarëve edhe mbi truallin e zënë, por nuk ua kthen. Kjo do të thotë se shteti nuk është më pronar i këtij trualli të zënë. Këtë e ilustroj me shembuj nga praktika e privatizimeve.

Në rastin kur ndodhemi përpara një objekti, psh., magazinë apo repart, që do të privatizohet, shteti i njeh ish-pronarit të drejtën e parablerjes së objektit, meqenëse ka një vendim të Komisionit të Kthimit të Pronave. Ish-pronari e blen këtë objekt. Meqenëse ai bleu objektin, shteti automatikisht i jep edhe truallin, pa kryer asnjë akt formal, kontratë shitjeje, apo dhurimi me ish-pronarin e truallit. Nëse trualli i zënë nën objekt do të konsiderohej pronë shtetërore, atëherë shteti, duhej detyrimisht ta shiste truallin, pra të përpilonte një kontratë. Por shteti nuk e shet dot truallin, sepse edhe vetë e kupton se nuk është pronar i tij dhe se ish-pronari është pronar i vërtetë.

Edhe në rastin kur objektin nuk e blen ish-pronari, por një i tretë, përsëri shteti nuk ka të drejtë të shesë truallin, pa kryer kompensimin për ish-pronarin. Pra, vetëm kur ish-pronari të jetë kompensuar me një nga format e kompensimit, psh., me obligacione, apo me truall, i cili është truall shtetëror, atëherë shteti si rrjedhojë e këtij kompensimi mund të bëhet pronar i truallit të zënë nën objekt dhe atëherë mund edhe t’ia shesë një të treti. Për sa kohë ish-pronari nuk është kompensuar në një nga format, trualli i zënë mbetet pronë e tij.

Është e vërtetë se, në praktikën e kthimit të pronave, apo të privatizimeve, janë krijuar keqkuptime të ligjit, por mendoj se nuk duhet të nisemi nga kjo praktikë e ngatërruar ligjore, por nga kuptimi që ka apo që duhet të ketë ligji.

Përderisa ligji “Për kthimin dhe kompensimin e pronave” u njeh të drejtën e pronësisë ish-pronarëve dhe koncepti im për truallin e zënë konsolidohet në mendimin se nuk kemi të bëjmë me truall shtetëror, por me truall privat, atëherë kjo i jep zgjidhje çështjes tjetër që lidhet me kushtetutshmërinë e referimit tek vendimi nr.312 i Këshillit të Ministrave.

Pra, referimi që bën vendimi nr.119 i Këshillit të Ministrave, lidhur me të drejtën e ish-pronarëve për të përfituar aksione, duke e llogaritur truallin me çmimin që përcakton vendimi nr.312, është antikushtetues.

Për një truall që shteti nuk është pronar nuk mund të vendosë çmime. Shteti mund të vendosë

vetëm për t'i dhënë zgjidhje procesit të privatizimit. Meqenëse trualli i zënë është llogaritur, apo duhet llogaritur në kapitalin e shoqërisë anonime që do të privatizohet, pa dijeninë e pronarit të vërtetë të saj, atëherë mendoj se kemi të bëjmë me ato lloj kufizimesh të së drejtës së pronës që barazohen me shpronësimin. Pra, përderisa pronari nuk mund të gëzojë lirisht pronën e tij, ky është një kufizim, por nga ana tjetër, edhe shteti, meqenëse duhet të kryejë procedurën e privatizimit është i detyruar t'i jap zgjidhje problemit. E vetmja zgjidhje e drejtë për të përfunduar procedurën e privatizimit si dhe për të mos cenuar pronarin e truallit, mbetet njohja e këtij veprimi si një kufizim në të drejtën e pronës dhe detyrimi për t'i dhënë pronarit shpërblimin e drejtë.

Ky është koncepti kushtetues dhe i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Kriteret që parashikon neni 41 i Kushtetutës që janë garantimi i pronës private e shpërblimi i drejtë, si dhe koncepti i Konventës për gëzimin e pronës në mënyrë të qetë janë orientimet bazë mbi të cilat duhet të zgjidhen të gjitha çështjet që lidhen me shpronësimet dhe konfiskimet e kryera përpara miratimit të Kushtetutës, konformë dhe nenit 181 të saj.

Nisur nga ky arsyetim, unë jam kundër arsytimit të shumicës, por bashkohem me të vetëm në pjesën e dispozitivit të vendimit që pranon kërkesën duke e shfuqizuar si antikushtetues referimin tek vendimi nr.312 i Këshillit të Ministrave.

A N Ë T A R
Sokol Sadushi